

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1921 kl. 12 m.

Utlåtande, angående vissa framställningar rörande pensioner och understöd.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar angående vissa pensioner och understöd.

1:o. I en inom andra kammaren av herr V. V. Hedlund i Östersund väckt motion, nr 51, hemställes, »att riksdagen beslutar att ett årligt understöd å 300 kronor må från och med den 1 januari 1921 utgå till änkan *Frida Karolina Holst*, född *Häggström*, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, ävensom 75 kronor årligen till vart och ett av hennes fyra minderåriga barn intill de fyllt 18 år.»

Angående årliga understöd åt linjearbetaren Anders Daniel Holsts änka och minderåriga barn.

Beträffande motiveringen för detta yrkande ävensom ifråga om de vid motionen fogade bilagorna tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Efter anhållan av utskottet har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande över ifrågavarande motion. På anmodan av nämnda ämbetsverk har telegrafstyrelsen yttrat sig i ärendet och därvid förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till motionen. För egen del har statskontoret anfört följande:

»Vad beträffar det i motionen nr II:51 väckta förslaget om årliga understöd åt linjearbetaren vid telegrafverket A. D. Holsts änka *Frida Karolina Holst*, född *Häggström*, och makarnas minderåriga barn får kungl. statskontoret, under hänvisning till vad telegrafstyrelsen anfört, för egen del framhålla, att, då änkan *Holst*, som endast är 37 år gammal och, såvitt handlingarna utvisa,

Statskontoret.

fullt arbetsför, får antagas kunna med arbete försörja sig, någon pension åt henne knappast synes vara av behovet påkallad, men att, då hon säkerligen, så länge barnen äro minderåriga, är i behov av hjälp till deras vård och uppfostran, billigheten synes på grund av föreliggande omständigheter bjuda, att sådan hjälp beredes av statsmedel i form av uppfostringsbidrag för barnen; och synes i sådant avseende ett belopp av förslagsvis 100 kronor årligen för vart och ett av de fyra barnen böra anvisas att av telegrafverkets medel utgå från och med den 1 januari 1921 intill utgången av det kalenderår, under vilket barnet fyller 18 år.»

Utskottet.

I likhet med statskontoret anser utskottet någon pension till änkan Holst icke böra ifrågakomma. Med hänsyn till föreliggande omständigheter har utskottet emellertid funnit sig böra förorda, att årliga understöd tilldelas makarnas minderåriga barn. Dessa understöd torde, på sätt statskontoret ifrågasatt, böra bestämmas till 100 kronor årligen för vart och ett av barnen, att utgå från och med den 1 januari 1921 intill utgången av det år, under vilket barnet uppnår 18 års ålder. Understöden synas, såsom tidigare i liknande fall skett, lämpligen böra anvisas att utgå av telegrafverkets medel.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 51, må medgiva, att vart och ett av avlidne linjearbetaren Anders Daniel Holsts omyndiga barn Anders Sten Folke, Iris Birgit Frideborg, Karl Hugo Lenart och Nils Rune Valdemar må från och med den 1 januari 1921 till och med det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, av telegrafverkets medel uppbära ett årligt understöd av etthundra kronor.

*Angående
förhöjd pen-
sion åt förre
arbetaren vid
statens järn-
vägar C. F.
Andersson.*

2:o. I en inom andra kammaren väckt motion, nr 9, har herr Osberg hemställt, »att riksdagen måtte besluta att till förre arbetaren vid statens järnvägar Carl Fredrik Andersson må från och med den 1 januari 1921 utgå en från 400 till 600 kronor förhöjd pension under hans återstående livstid».

Enligt utskottet tillhandakommet meddelande har bemälda Andersson numera avlidit. I anledning härav påfordrar den väckta motionen icke någon riksdagens åtgärd; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

3:o. I en inom andra kammaren väckt motion, nr 112, har herr *Björklund* hemställt, »att riksdagen ville besluta att åt förre stallkarlen *Calle Jönsson* i Hässleholm fr. o. m. den 1 januari 1921 bevilja ett årligt pensionstillägg av 690 kronor».

Angående pensionstillägg åt förre stallkarlen vid statens järnvägar C. Jönsson.

Beträffande motiveringen hänvisas till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Jönsson, som är född den 11 april 1856 och med ingången av augusti månad 1920 lämnat sin anställning i järnvägens tjänst, under tiden 1883—1906 varit anställd vid statens järnvägars banavdelning, därvid hans tjänstgöring under åren 1883—1898 omfattat omkring 9—10 månader årligen samt under tiden 1898—1906 varit »närmelsevis ständig», att Jönsson sedan hösten 1906 haft ständig sysselsättning som vagnkarl vid maskinavdelningen; att han icke äger annan förmögenhet än ett mindre, å ofri tomt om 1,000 kvadratmeter beläget hus, taxerat till 2,000 kronor och med påvilande skuld av 650 kronor eller har annan årsinkomst än sin statspension samt avkastningen av omförmälda tomt; samt att Jönsson och hans hustru numera äro oförmögna till arbete.

På utskottets anhållan har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i ärendet; och har statskontoret över motionen inhämtat yttrande av järnvägsstyrelsen, som anfört följande:

»Den pension av 310 kronor om året, som tillkommer f. d. extra ordinarie stallkarlen *Calle Jönsson* från statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal, är bestämd i enlighet med det för samma kassa den 29 juni 1917 fastställda reglemente. Att beloppet icke blivit högre, beror i väsentlig mån därpå, att Jönsson vid sin avgång ur tjänst icke räknade mer än 13 tjänstår i pensionsbänseende. Jönsson är emellertid jämlikt kungl. kungörelsen den 30 juni 1920, nr 365 i Svensk författningssamling, berättigad att uppbära dyrtidstillägg till pensionen. Detta tillägg har för första kvartalet av år 1921 uppgått till ett belopp av 128 kronor 65 öre, vilket, för helt år räknat, motsvarar ett dyrtidstillägg av 514 kronor 60 öre. Med hänsyn härtill och då det finnes ett trettiotal andra pensionerade f. d. extra ordinarie befattningshavare, som åtnjuta pension från ovannämnda kassa med lägre belopp än det Jönsson i pension tillkommande eller med samma belopp som han, anser styrelsen för sin del skäl icke föreligga för bifall till motionen.»

Järnvägsstyrelsen.

Statskontoret har, med hänvisning till vad järnvägsstyrelsen anfört och upplyst, för egen del instämt i styrelsens avstyrkande av förslaget om pensionstillägg åt Jönsson.

Den pension av statsmedel, som för närvarande tillkommer Jönsson och å vilken dyrtidstillägg utgår, är, såsom av järnvägsstyrelsen

Utskottet.

framhållits, tillmätt i överrenstämmelse med gällande bestämmelser. Vid sådant förhållande och då tillräckliga skäl att i förevarande fall frånga dessa bestämmelser icke blivit anförda, torde ett bifall till motionen kunna medföra betänkliga konsekvenser. Härtill kommer, att ett bifall till förslaget vore ägnat att föregripa den utredning angående en allmän reglering av pensionerna för f. d. befattningshavare i statens tjänst samt änkor och barn efter sådana befattningshavare, som för närvarande pågår i finansdepartementet. På grund härav har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motion II:112 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Angående
pension åt
förra järn-
vägsarbetaren
Anders
Johansson
Lundquist.

4:o. I en inom Andra kammaren väckt motion, nr 113, har herr *Månsson* i Hagaström anfört och hemställt följande:

»Förra järnvägsarbetaren *Anders Johansson Lundquist*, född 1843 och således omkring 78 år gammal, mantalsskriven i Valbo församling av Gävleborgs län, nu boende i Strömsbro, har enligt egen uppgift arbetat vid statens järnvägar från 1863 till 1882 vid byggandet av statens järnväg Stockholm—Storlien, åren 1883—1892 å norra stambanan, Bräcke—Boden-sektionen, samt sedermera mellan 1901 och 1903 samt 1906, 1907 samt 1908 på Orsa—Sveg-banans byggande.

Emellertid måste han 1892, allt enligt egen uppgift, avgå på grund sjukdom, och arbetade efter sitt tillfrisknande några år i enskild tjänst, innan han åter fästes vid statens järnvägsbyggnader.

Om hans egen uppgift stämmer, har han sålunda i omkring 33 år arbetat vid statens järnvägar. Härav har han dock endast intyg för 14 år, beroende på att hans arbetsbefäl honom veterligen icke längre finnas i livet. Men i skrivelse till kungl. järnvägsstyrelsen har han anbållit, att styrelsen ville söka kontrollera hans uppgifter genom att låta någon med sagda järnvägsbygge bekant funktionär med honom anställa förhör och avfordra honom edlig försäkran, därest förhören skulle tyda på att han har rätt.

Hos kungl. järnvägsstyrelsen har han anhållit om pension enligt kungl. kungörelsen av den 6 november 1918, men styrelsen, som innehar den med honom förda korrespondensen och säkerligen kan lämna utförligare upplysningar rörande hans arbete vid statens järnvägar, har svarat, att då han för så länge sedan lämnat sin anställning i statens tjänst, kunde någon pension ej tillerkännas honom.

Då det emellertid är bekant, att det bland den gamla stammens arbetare fanns många, som av långt driven eller falsk blygsamhet och hänsynsfullhet hellre

ledo nöd än de anropade det allmänna om hjälp; då vidare okunnighet om rätt till pension kan ha varit orsaken till att denna arbetare ej tidigare begärt sådan, om nu ej en långt driven blygsamhetskänsla skulle ha hindrat honom; då det icke skäligen kan antagas, att berörde arbetare skulle dikta på sig en längre tjänstgöringstid än han verkligen haft, i vilket fall det borde vara ganska lätt för järnvägsstyrelsen att genom av äldre järnvägsmän verkställt förhör påvisa att feluppgifter föreligga; och då Anders Johansson Lundquist befinner sig i den höga ålder, att det knappast kan vara tal om mer än ett par tre års pension till honom, vågar undertecknad vördsamt hemställa, att han från och med den 1 januari 1920, eller sedan kungl. järnvägsstyrelsen avslagit hans pensionsansökan, måtte tilldelas en årlig pension av den höjd, som åtnjutes av med honom likställda pensionstagare.»

Beträffande de bilagor, som fogats vid motionen, får utskottet hänvisa till densamma.

På utskottets anhållan har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande över ifrågavarande motion; och har statskontoret efter erhållen remiss inhämtat yttrande i ärendet från järnvägsstyrelsen.

Styrelsen har i sitt yttrande åberopat innehållet dels i sin i bilagorna till motionen avtryckta skrivelse till Lundquist av den 17 november 1919, dels i en vid styrelsens yttrande fogad avskrift av en till Lundquist den 22 i samma månad avlåten skrivelse med svar å den inlägga från honom, som är avtryckt i berörda bilagor. I sistnämnda skrivelse har styrelsen erinrat, att såsom en allmän förutsättning för att pension av statsmedel kunde beviljas gällde, att vederbörande vid tiden för pensionsrättens prövning vore anställd i statens tjänst eller avgått därifrån på grund av ålder eller sjuklighet. Sålunda kunde icke personer, som för lång tid tillbaka frivilligt lämnat sin anställning i statstjänst för att ägna sig åt annan verksamhet, sedermera göra anspråk på pension av statsmedel. Styrelsen hade icke ansett några skäl föreligga att i fråga om pension jämlikt kungörelsen den 8 november 1918 angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader m. m. frånga förenämnda allmänna grundsats.

Järnvägsstyrelsen.

Styrelsen har vidare i sitt yttrande framhållit, att byggandet av Orsa—Svegbanan, där Lundquist uppgivit sig hava haft arbete under tillhoppa 5 år, icke utförts för statens räkning utan för ett bolags räkning. Den omständigheten, att banan år 1918 eller alltså ungefär 10 år efter dess byggande förvärvats för statens räkning, syntes näppeligen böra hava till följd, att banan i förevarande avseende likställes med sådant statens arbetsföretag, som avsåges i § 1 av ovannämnda kungörelse.

Statskontoret har för egen del anfört huvudsakligen följande:

Statskontoret.

Av järnvägsstyrelsens yttrande synes framgå, att anledning knappast kan anses föreligga att bereda Lundquist pension i enlighet med grunderna i kun-

görelsen den 8 november 1918 angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader m. m. Anses emellertid med hänsyn till föreliggande omständigheter något ålderdomsunderstöd böra honom beviljas, ehuru han icke kunnat styrka mer än en mindre del av den åberopade arbetstiden vid statens järnvägsbyggnader, torde därför något mindre belopp, förslagsvis 200 kronor, anvisas att från allmänna indragningsstaten till honom utgå från och med ingången av år 1921.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Lundquist under endast omkring 9 år styrkt sig hava varit anställd vid statens järnvägsbyggnader samt att han redan år 1892 lämnat sin anställning i statens tjänst. Då Lundquist sålunda enligt gällande bestämmelser icke är berättigad att erhålla pension av statsmedel och några särskilda omständigheter av beskaffenhet att böra föranleda undantag från dessa bestämmelser icke blivit anförda, har utskottet, med hänsyn till de konsekvenser, ett bifall till motionen synes kunna medföra, ansett sig böra avstyrka bifall till densamma.

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motion II: 113 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

*Angående
pension åt
schaktmästaren
J. G. Strandberg.*

5:o) I en inom Andra kammaren av herr *Wikström* väckt motion, nr 199, har hemställts, »att riksdagen måtte åt schaktmästaren *Jöns Gustaf Strandberg* för hans återstående livstid bevilja en årlig pension av 300 kronor, att från och med innevarande år utgå av allmänna indragningsstaten.»

Till stöd för yrkandet har anförts:

»Vid såväl 1919 som 1920 års lagtima riksdagar har undertecknad väckt motion (respektive nr 57 och 46) om beviljande av pension åt schaktmästaren *J. G. Strandberg* i Skellefteå. På grund av ofullständiga handlingar till styrkande av den tid *S.* varit i statens arbeten anställd, har motionen bägge åren avslagits.

Då det emellertid är ett faktum, att *Strandberg* varit anställd vid statens järnvägar som arbetare och förman under en tid av över 30 år, och följaktligen är berättigad till pension, ehuru officiella handlingar till styrkande av denna anställning för en del år icke kunnat anskaffas, har jag, efter att ha lyckats i i någon mån komplettera bevismaterialet, ansett mig böra än en gång förelägga frågan bankoutskottets och riksdagens prövning.»

Beträffande de bilagor, som finnas fogade vid motionen, får utskottet hänvisa till densamma.

På anhållan av utskottet har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i ärendet; och har statskontoret i anledning härav inhämtat yttrande över motionen från järnvägsstyrelsen, som anfört följande:

Med anledning av motionen om pension åt schaktmästaren Jöns Gustaf Strandberg har styrelsen uppdragit åt bandirektören vid statens järnvägars fjärde distrikt, där Strandberg enligt intyg av f. d. banmästaren J. G. Roos skulle hava haft anställning under åren 1888—1910, att verkställa utredning rörande arten av berörda anställning samt i vad mån den i nämnda intyg lämnade uppgiften angående tiden för densamma kan styrkas medels å distriktet förvarade avlöningslistor eller andra handlingar. Bemälda bandirektör har i anledning därav meddelat följande:

Järnvägsstyrelsen.

Enligt vad som kunnat utrönas har arbetsförman Strandberg under en var av månaderna oktober 1888, juni 1893 samt september och oktober 1899 ävensom sommarmånaderna under vart och ett av åren 1900—1910 å räkning utbetalt avlöning för arbete. Under övriga år kan Strandbergs namn ej återfinnas i 21 bansektionens verifikationer. Förra banmästaren Roos påstår emellertid att Strandberg arbetat alla sommarmånaderna under åren 1888—1910.

Även om detta påstående och övriga i motionen åberopade uppgifter rörande Strandbergs anställning i statens tjänst skulle vara riktiga, kan Strandberg enligt styrelsens mening icke ifrågakomma till erhållande av pension enligt de grunder, som genom kungl. kungörelsen den 8 november 1918 fastställts i fråga om pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader m. fl.

För egen del har statskontoret framhållit, att med hänsyn till de stridiga uppgifterna rörande Strandbergs arbete vid statens järnvägar statskontoret funne det tveksamt, huruvida tillräckliga skäl föreläge att i detta fall bereda pension av statsmedel.

Statskontoret.

Såsom i motionen erinras, förelåg frågan om beviljande av pension åt Strandberg till behandling såväl vid 1919 som 1920 års riksdagar. Med hänsyn till de vittgående konsekvenser, som ett bifall till motionen skulle medföra, ansåg utskottet det innebära betänkligheter att vidtaga någon åtgärd i motionens syfte.

Utskottet.

Då utskottet icke funnit anledning att frångå denna ståndpunkt, får utskottet, med åberopande jämväl av vad de i ärendet hörda myndigheterna anfört, hemställa,

att förevarande motion II:199 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 april 1921.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Reservationer.

Vid punkt 1:o (angående årliga understöd åt linjearbetaren Anders Daniel Holst änka och minderåriga barn)
av herrar *Wallen, Borg, Borggren* och *Wikström*, vilka hemställt,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:50, må medgiva, att avlidne linjearbetaren Anders Daniel Holsts änka, Frida Karolina Holst, född Häggström, och minderåriga barn Anders Sten Folke, Iris Birgit Frideborg, Karl Hugo Lennart och Nils Rune Valdemar må från och med den 1 januari 1921 av telegrafverkets medel uppbära årliga understöd, änkan med trehundra kronor, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen med sjuttiofem kronor till och med det år, under vilket det fyller 18 år; samt

vid punkt 5:o (angående pension åt schaktmästaren J. G. Strandberg)
av herrar *Borg, Borggren* och *Wikström*, vilka hemställt,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion II:199, må medgiva, att schaktmästaren Jöns Gustaf Strandberg, Skellefteå, må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor.